

**Placaet vande Heeren Staten van den Lande van Utrecht
jegens verscheyden abusen, inconvenientien ende quade
feyten, daer by die huysluyden ende anderen onder pretext
van beterschap, uyt moetwillicheydt ofte andersins, haren
gront-heeren ofte andere personen in ofte aen haren landen,
huysen, ghewas, haven, plantagien ende goederen
beschadigen**

<https://hdl.handle.net/1874/19317>

pe

PLACAET

Hande Heeren Staten van den Lande van Utrecht / jegens verscheyden Abusen / Inconvenientien ende quade serten / daer by die Druyfluyden ende anderen / onder pretext van beterschap / uyt moetwillicheyde ofte andersins / haren Gzont-Heeren ofte andere Personen / in / ofte aen haren Landen / Druyfen / Ghewas / Haven / Plantagien ende Goederen besehadigen.

Op nieuw gedrukt conform de Resolutie vanden xvij^{en}. Augusti 1640.

UB 914

T O T U T R E C H T,

Ghedrukt by Amelis van Paddenburgh, ordinaris Drucker der Ed: Mo: Heeren Staten 's Landts van Utrecht / ANNO 1651. Met Privilegie.

AURITS, Geboren

Prince van Orangien, Gra-

ve van Nassou, &c. Marquis van der Vere, &c. Stadt-houder, midtsgaders die

STATEN van den Lande van Utrecht:

Alle den genen die desen fullen sien ofte hooren lesen, saluyt, **DOEN TE WETEN**, Alsoo wy by experentie bevinden, dat die Huyfluyden, ende vele andere In-ghesetenen van den Lande van Utrecht: deur den Oorloghe ghecome[n] zijn tot alsulcke moetwillicheyt, dat sy in huyre hebbende, oft andersins occuperende die Landen van anderen, onder pretext van beterschappe, voor-huyr, nae-huyr, timmeragie, bepotinghe ende ander heur-luyder pretensien, die Landen onder hun-luyden sulcx zijn detinerende, dat die Gront-heeren van den selven, oock nae d'expiratie vande huyre, hare vrye wille met hare Landē niet en mogen doen, maer dat die Huyfluyden d'selve alsodanige Landen detineren, ende blijven besitten, jegens danck ende wille van den Gront-heeren, endedat sy andere Huyfluyden sulcx intimideren ende dreyghen, datmen qualijck uyt dese ofte oock uyt andere Provincien yemanden bewilligen can, die alsulcke Landen van den Gront-heeren soude derven huiren, aen-veerden ofte ghebruycken: Wt vreesē dat hare Persoonen, die van heur-luyder Familie, haer-luyder Have, Beeften ende Goederen ghegriefst, gequetst, doot geslagen, gestoten, geslaghen, oft andersints bedorven ofte beschadicht soude worden, dat heure Ploegen, Wagens ende Schuyten be-rooft, aen stucken gesmeten, ende andersints bedorven ofte verargert, ende 't ghewas op den velde deur het in-jagen van Beeften ofte andersins verargert, vernielt, ende heure Bergen ende Huyfingen, Schuyren, Duyf-huyson, eñ andere plaetsē,

vergift, ende andere feytelicke en̄ heymelicke aggressien ofte
invasien vernielt, emmers fulcx beschadicht worden, datmen
in corte Jaren apparentelijck inden Lande van Utrecht, nie-
mandt en soude connen bevinden, die de voor-seyde Landen
van den Gront-heeren soude dorven pachten jeghens danck
ende wil van den ghenen die alsodanige Landen leest hebben
gebruyckt, heure Kinderen, Vrunden, Maghen; ofte eenighe
actie, recht ofte toe-segghen wt den name van den selven
pretenderende: Al ten eynde dat sy alsodanige Landē t'heu-
ren appetijte voor eene vile prijse soude mogen gebruycken,
ende den Gront-heeren van 't vrye gebruyck van heur eyge-
ne goederen frustreren, ja dat sy den selven ende heure nieu-
we Pachters ende de goederen van dien verspien, ende aenden
Vyandt ofte andere Rovers ofte quaetdoenders doen aen-
brengen ende beschadigen, ende omme den Gront-heren of-
te Eygenaers hare Landen des te meer t'ongebruyck te makē
onderstaen hun hare Gront-heeren, die Landen somtijts op
te seggen, niet tot alfulcke meeninge dat sy eenichsins den-
ken die te willen verlaten, maer omme haer Gront-heeren te
drucken, ende fulcx te parfen, dat sy de selve Landen na heure
beliefte in huyre ofte cope soude mogen becomē, hebbende
oock somtijds met eenighe heure Nabueren, Huyfluyden
verbant gemaect, ofte emmers versproken, dat sy d' Landen
aldaer gheleghen niet anders dan omme eene prijse by hun-
luyden beraemt en fullen huyren, latende al-fulcx ende tot
dien eynde die Landen ledich ligghen, mede onder pretext
dat sy deur den Oorloghe, ende andere pretensien alsodanige
Landen na hare goede beliefte niet en soude connen ofte we-
ten te gebruycken, blyvende niet te min oock middelretijdt
bewoonende die Hof-steden ende Huyfingē daer op staende,
ende doende alfulcx oock sonder huyre by nacht ende ont-
tijden, ende ooc somtijts by dage die Weyden vande Landen
ende 't gras van dien af-weyden ende bedervē, het gewas ont-
voeren,

voeren, die Boom-vruchten vernielen ende wech-nemen, ende heure pretense beterschappe profijtelicker aekten als die weerde vanden gronde soude hebben te bedraghen, waer deur die goede Onderfaten vanden Lande van Utrecht, niet alleenlick en moeten missen ende ontbeerē die behoorlicke nutschappen en profijten jaerlicx comende van heure Goederen, ende dienende tot ouderhout van heure Personen, Kinderen ende Familien, ende tot betalinge ende supportement van die jaerlijcksche ende andere occurrerende ongelden, contributien ende lasten so ter cause vanden voorfz Landen, als andersints den selven Onderfaten over-comende, nemaer wert hen-luyden daer mede genoegsaem aen-handich ghemaeckt den profijtelicken eygendom van alsodanighe heure Landen, sulcx dat de goede Onderfaten deur het sober incomen vande vruchten van hare goederen, ende vermits die sware lasten vanden jeghenwoordighen tijt, grotelijcke inschulden comen te verlopen, daer deur vele van hun-luyden ten laetsten sullen werden genootdruckt heure Landen aenden Huyfluyden ofte anderen ten vilen prijse te vercoopen, ofte emmers voor een gheele cleyne huyre ofte erf-pacht uyt te geven. Ende hoe-wel jegens alsodanighe ende diegelycke inconvenienten by diversche Placaten so van Hoochl. Me. Keyfer Carel den vijfdē van dien name, als oock van Eertshertoch Mathias van Oostenrijck, als Gouverneur van dese Landen, ende andersins eertijts oock met exemplaire straffinghe ende punitie voorsien is gheweest, soo en hebben nochtans d' selve Placaten ende oock voor-gaende exemplaire straffingen t'anderen tijden in dese Landen gedaen, in die memorie der Onderfaten van dese Landen niet en connē behouden d' observantie van voorfz Placaten, dan zijn d' voorfz Misusen, soo door den laps des tijdts, als deur menichvuldige ende oock heymelicke ende andere practijcken noch argere ende meerdere als in voor-tijden geworden, waer deur men

vaste

vastelijck presumeert d'schade in manierē voorfz ofte anders den Gront-heeren ofte nieuwe Pachters aengedaen, ghepractiseert ofte ghedaen te sijn by den lesten Bruyckers der Hoff-steden ofte Landen, daer op alsodanighe schade gedaen is, ofte by heure Kinderen, Erf-ghenamen ofte Vrunden, als weseñde Vyanden vande Gront-heeren ofte nieuwe Bruyckers, ofte dat anders gepresumeert wert fulcx gedaen te sijn, by yemandt anders inden voorfz Dorpe geseten, dat oock die Huyfluyden van den selven Dorpe verstaen werden daer van kennisse te hebben, als dicwils by nacht waeckende, ende int velt zijnde, ofte by hen selven, ofte heure familie, emmers dat deur heur-luyden die leste Bruyckers, ende andere Quaetdoenders grootelijcx fullen werden geintimideert, ende gebracht in vreesse van ghedelateert ende aen den Officier overgebracht, ende daer nae gestraft te worden anderē ten exemple, daer alsodanige delinquanten als nu by heure Nabueren apparentelijck gefoveert ende in heur-luyder quade feyten genoechsaem gestijft ende gesterckt worden. **S o o i s t**, dat wy (begeerende voor soo veel het doenlijck is) jegens de voorfz ende andere diergelijcke mesusen ende quade feyten te versien, ende naer exigentie van de saecke den Quaetdoenders te doen straffen, ende die Personē ende Goederen van de goede Onderfaten van den Lande van Utrecht in heure gerechtigheyt te conserveren, ghestatueert ende geordonneert hebben, statueren ende ordonneren mits desen, 't ghene hier nae volcht.

Inden

Sden eersten/ dat alle Pach-
 ters / ofte Bypckers nae de expiratie
 van hare Huert-jaren / haere handen
 metter daet sullen trecken ende houden
 vande Hof-steden/Boomgaerden ende
 Landen/ die sy laetst in huer-were ghe-
 hadt hebben / sonder dat voortf-aen
 van noode sal zijn / daeromme eenighe
 ontwaringhe te doen / ende sullen die
 Pachters ghehouden wesen te ghehen-
 gen ende te ghedogen/ dat die Gzont-heeren heure Goederen
 in 't openbaer ofte in 't prive op-veplen ende verhueren/ ofte
 aen hun behouden 't heure goeder belieste / ende dat sy selver
 ofte die ghene die sy heure Goederen verhuert sullen hebben/
 d'selve Hof-stede/Boomgaerden/Landen ende Bypck-wee-
 ren rustelijck ende vzedelijck sullen mogen ghebypcken/ende
 indien de Pachters ende Hup?-lupden eenighe huere / vooz-
 huere oft nae-huere aen enige Goederen pretenderen willen/
 dat sy eben-wel onder het deersel van alsodanighe pzeten-
 sie/inde occupatie ofte 'tghebypck vande ghehuerde Landen
 ende Goederen niet en sullen moghen blijven / ofte hen die
 directelijck ofte indirectelijck onderwinden/ten sy vande ge-
 alegeerde hupze / ofte andere deuchdelijcke pzetensie by pu-
 blicq instrument / ofte d'eynghe hande van den Eynghenaer
 promptelijck quame te blijcken. In welcken gevalle sy-lup-
 den hun naer in-houden van alsodanich bewijs souden heb-
 ben te reguleren / ende by ghebrecke vanden / en sullen also-
 danighe huer-lupden in rechte niet gehoozt moghen werden/
 vooz ende aleer sy effectuelijck heure handen van alsodanige
 Landen sullen hebben ghetoghen / ende die possessie van dien
 gheevacuert.

Voorts vordonnenen Wy/ ende statueren/ soo wanneer den
 ouden Huyz-man/ zijne Erf-ghenamen / ofte actie van hem
 hebbende/ van eenighe onroerende Goederen/ nae d'expiratie
 vande huere blijft occuperende die gehuerde Goederen/ so dat
 den Evgghenaer ter oorzake van dien jegens hem moet treden
 in rechte/ dat den selven Huyz-man ofte actie van hem vercrp-
 gende na de Litis contestatie, inde selve saecke boven die ont-
 rumpinghe ende alle costen/ schaden ende interesse vervallen/
 ende ghehouden wesen sal te betalen d'helfte vande weerde
 van de gehuerde Landen/ gherekent teghens den peninck
 twintich/ na die leste huere ende so verre d' selve tot diffinitive
 sententie toe van den eersten Rechter inde voorsz occupatie
 persevereerden / sal alsdan boven die evacuatie ende ontru-
 munge / mitsgaders boven alle costen / schaden ende interesse
 vervallen zijn / ende ghecondemneert worden inde gheheele
 weerde vande selve Goederen/ mede gherekent naer adve-
 nant den peninck twintich / nae de leste huere als vooren/
 ende sullen d'voorsz penen by alle Rechters (daer vooren ter
 oorzake voorsz alsdanich Proces sal worden gheinstituert)
 sonder eenighe dissimulatie ofte faueur ghedecreteert ende
 toe-ghewesen worden/ alwaer 't oock soo dat den Huyz-man/
 zijne Erf-ghenamen ofte actie van hem hebbende na de Litis
 contestatie zijn ongelijck bekenden ende hen ghewillich inde
 ontrumpinghe liet condempneren/ ende in ghevalle den gecon-
 demneerden gene goederen en heeft omme d'voorsz penen te
 betalen/ sal daer voorz acnden lijve ghestrafte worden/ na gele-
 gentheydt vander saecke.

III.

Ende oft ghebeurde dat den ouden Huyz-man/ zijnen die-
 naer ofte Harder / ofte penmandt van zijnen 't wegghen / den
 Evgghe-

Eyghenaer ofte nieuwen Hupz-man / die van heur-luyder
 Familie / Hupf-vrouw / kinderen ofte Arbeiders in heure
 personen ofte Goederen met quetsen / steken / versmozen ofte
 vergifste van Beesten / met af-wenden / vertreden ende ver-
 pzozen van 't Coorn ofte Gras / met uut-trecken / stelen / ofte
 om-houden van Euten / jonge ofte oude Bomen / met bzant /
 met in-jagen ende af-wenden / met Beesten ofte andersints /
 met raet ofte daet / directelick ofte indirectelick / eenich hinder /
 letsel / empeschement / injurie ofte dzeppementen quame aen
 te doen / naedemael gepresumeert wert sulcx te geschieden ter
 oorzake van 't oude ghebupck ofte hupze der voorsz Landen
 ende Goederen. So ordonneren ende statueren Wy / dat daer
 over exemplaere straffinge sal werden ghedaen / in manieren
 hier na volgende / te weten : Dat by den Procureur Generael
 vanden Hove van Utrecht veradveteert zijnde vande schade
 in manieren voorsz gheschiet ex officio, den lesten Hupz-man
 ende zijne Hupf-vrouw ende kinderen (indien hy eenighe
 heeft / ofte so verre hy gene kinderen en heeft) met zijne toe-
 comende Erf-ghenamen / soo verre (die in Familie vanden
 lesten Bupcker zijn / ende in die beterschappe in questie ap-
 parentelick mede soude hebben te participeren /) mitsgaders
 heure Harderen ende andere Dienaren in heuren Hupse
 residerende in appzehentie sullen werden ghehaelt / ende elcx
 van dien apart ghestelt / omme also bequamelijck op die ghe-
 schiedenisse van het seyt gevraecht / ende ter scherper examen
 gestelt te worden / soo verre men bevint die saecke tot toztur
 ghedisponeert te zijn : Anders dat daer-inne gedaen sal wor-
 den na gelegentheit vander sake / ende sulcx als naer qualite
 vande personen bevonden sal werden te behooren / ende het
 seyt bekend ofte na behooren geprobeert zijnde / sullen soo wel
 den ghenen die sulcx bevolen ofte toe-ghestaen heeft / als den
 Hant-dadighen metten sweerde worden gheexecuteert / ofte
 andersints arbitralijck gecorrigiert nae exigentie van 't mis-

Daet/ ende sonder eenige diffimulatie/ ende sullen de Lichamen vanden gheexecuteerden gestelt worden op Kaden/ ter plaetse daer bevonden sal worden het seyt geschiet te zijn/ als arger wesende dan openbaer straet-schenderne/ waer deur sy den goeden Onderfaten van dese Landen in heure Gzonden/ Landen ende Goederen beroven/ ende dit al onvermindert ende behouden even-wel den Gzont-heeren ende andere ghe-interesseerden jeghens die Goederen ende Erf-genamen van sodanige gheexecuteerden/ heure actie van schade en interesse/ die sy vooz Commissaris vanden Hove van Utrecht by eede sullen moghen begzooten.

IIII.

Ende eben verre d'voozsz leste Hupz-man/ zijne Hupz-vrouw/ kinderen ofte Erf-genamen/ in zijne familie woonende/ Harders ende andere heure domestijcque Dieners/ niet en waren te becomen ofte absenteerden/ dat in sulcken gevalle alle d'voozsz schaden ende interesse by eede als voozen begzoot/ promptelijck vergoet ende betaelt sullen werden/ by alle den Inwoonders van den Dorpe ende Gherechte/ daer onder d'voozsz Hof-steden ende Landen ghelegghen zijn/ daer alsodanige schade ofte injurie is gheschiet/ daer over die vanden Gherechte al daer sullen moghen werden gheexecuteert/ t'epnden den tijt van een Maendt na dat het seyt en d'voozsz schade hun sullen wesen gheinsinweert/ ten ware sy alsdan den Exploicteur leverde/ repartitie ofte wpt-settinge daer van over heure Onderfaten monterende ter somme vande schade in manieren voozsz begzoot/ daer over men in alsulcken ghevalle d'executie jegens de Hupfluyden in't particulier promptelijck sal dirigeren: Wel-verstaende dat die vanden voozsz Gherechte ende d'Onderfaten van dien/ daer van sullen wesen gebzijt/ so verre sy binnen den voozsz tijt die personen die alsodanich

sodanich fere ofte injurie ghedaen hebben/ in handen vande
Justitie effectuelijck leveren ofte doen leveren sullen/ omme
na behozen gestraft te worden.

D.

Voorts hebben Wy gecasseert ende geannulleert / casset
ende annulleren by desen/ alle Contracten van Copen/ man-
gelinghe/ Houwelijckse Doozwaerden/ Boedel-schepdingen/
Maeck-geschepden ende Testamenten/ Donatien/ Permuta-
tien ende andere diergelijcke handelingen schriftelijck ofte by
monde/ en mede in confidentie alleenlijck gepasseert/ mitsga-
ders oock alle Appointementen ende Donnissen daer op ghe-
volcht/ vooz soo veele die sullen tracteren ofte disponeren van
beterschappe / vage/ tynninghe/ grevinghe ofte diergelijcke
saccken den Huer-landen concernerende/ so wel den genen die
al-reets vooz date van desen op-ghericht / ghestipuleert/ ofte
gemaectt zijn/ als die noch in toe-comende tijde soude mogen
werden ghemaectt / onder deersel van wat titule sulcx soude
mogen geschieden / 't sy van alienatie / nootschulden ofte an-
ders/ niet willende dat niemant ter cause van dien netwes sal
mogen eysschen / ofte dat daer recht op ghedaen sal worden/
nemaer 't gene sy-luyden upt saccke van alsulcke contracten
ofte dispositien ter cause van dien gegeven ofte betaelt sullen
hebben/ t'allen tijden sullen moghen repeteren als indebite
ende omme eene ondeuchdelijcke saccke betaelt ofte gegeven ;
Verbiedende oock alle Schouten/ Gerechts-luyden/ Secreta-
rissen/ Notarissen/ Predicanten ende Pastozen/ Costers ende
alle andere Schrijvers/ mitsgaders alle Ondersaten van den
Lande van Utrecht / oock van wat qualite die zijn / te staen
over sodanighe contracten ofte dispositien / op pepne dat de
vooz s ghenomineerde Persoonen verclaert sullen worden te
wesen Colluseurs van alsodanige Contracten / infaem ende
inhabel

Inghabel omme eenich Officie te mogen bedienen/ ende indient
 sy eenich Officie hebben / dat sy het selve sullen hebben ver-
 beurt/ ende tot geen andere Officien nimmermeer sullen mo-
 ghen worden geadmitteert / ende dat sy daer-en-boven arbi-
 tralijck sullen werden gemulctteert ofte gecoztigeert/nae gele-
 gentheydt vander saecke / waer-inne eben verre yemandt
 andermael achterhaelt werdt ghedelinqueert te hebben / sal
 alsodanich Schrijver ende delinquant alsdan mede werden
 ghebannen uptte Landen van Otrecht / vooz den tijdt van
 thien Jaeren / ende ten derden-male daer ober achterhaelt
 zijnde / sal voozts alle die daghen zijns lebens upt de voozts
 Landen werden gebannen op zijn lijf / ende daer beneffens
 ober al gecoztigeert werden na exigentie vander saecke.

VI.

Ende somen dagelijck bebint / dat sommige vanden getere
 die heure pretense beterschappe pogen te vercopen / gewoon-
 lijck zijn die te pallieren ende te becleden / dat sy niet eenighe
 beterschappe / nemaer heur-luyder bepotinge ende getimmer
 (indien sy eenich op alsodanige Landen sijn pretenderende)
 ofte anders het Coozn op die Landen staende / ofte daer-inne
 gesaep / ofte oock het eeren en saepen / ofte anders hare have
 ende Beesten met seeckere gereetschappe tot Boutwerpe beho-
 rende / ofte heure voozder huyze vercopen / omme alsoo hare
 Gzont-heeren daer ober te moghen circumbenieren ende be-
 drieghen / en dat sy alsulcx met argelist vande selve vercrijgen
 telle quelle consent omme een ander Pachter in heure plaetse
 te mogen stellen / den selven heuren Gzont-heeren persuade-
 ren dat sy te arm ofte te out zijn omme langher te comen
 bouwten / verswijghende dat sy sulcx zijn doende omme alsoo
 vooz haer of-geschept van ander luyden Landen eene merc-
 helijcke somme van penningen te mogen genieten / ende mede
 gecon-

geconsidereert dat sommige Gzont-heeren niet gelegen en is tot alsodanige onbehoorlijcke prijsferinge van 't ghetimmer ende anders heure Goederen te aen-beerden/maer dat d'selve Gzont-heeren daer mede genoegsaem werden bedwonghen in alsodanige oversettinghe te consenteren: Statueren ende vordonneren Wy over sulcx/dat van nu voorts aen gene Bzuyckers ofte Pachters sodanighe huyze / ofte beterschappe van andere luyden Landen/ noch by vercopingen/ mangelingen/ Donatien / Houtwelijcre voorzwaerden/ noch by andere contracten en sullen mogen oversetten directelijck noch indirectelijck/ noch hangende ende geduerende die huyze/ noch oock voorz ofte na die expiratie van dien/dan by voorzgaende schriftelijck consent vanden Gzont-heeren / op penne van niet alleen van nullite / maer oock dat sodanighe Bzuyckers ende Pachters tot behoef vanden Gzont-heeren verbeuren sullen die vordere huyze vande Landen / indien sy daer aen eenige souden moghen hebben / mitsgaders alsulcke actie van verstorzinge als hem luyden tot het getimmer/ bepotinge/ eeren/ saepen ende Saet-coozn ofte anders eenichsins soude mogen competeren/ en dat alsodanige contrahenten sullen vervallen in een pene monterende ter somme toe daer op sy met malcanderen hebben gecontraheert / t'apliceren het derden-deel van dien tot behoef vanden Officier/ het anderde derden-deel tot behoef vanden Aen-bzenger / ende het leste derdendeel tot behoef vanden Armen/te distribueren by den Kerck-meesters der Parochie daer onder die over-gesette Huz-landen ghelegghen zijn.

W I I.

Item oft gebeurde dat in 't verhuysen van eenige Landen den ouden Pachter / nemanden vanden zijnen ofte anderen in 't hemmelick ofte openbaer / directelijck ofte indirectelijck/ niet dzenghementen ofte andersins poochden te beletten die

verhuyzinge van eenige Ggederen / dat d' selve ende elcx van dien sullen werden gestraft met een pene van vijftich gulden/ t' appliceren als voozen/ ende dat sy daer-en-boven sullen werden ghecondemneert tot behoef vanden Gzont-heer / die sy in zijne verhuyzinge hebben belet/ in alle die costen/ schaden ende interesse by hen daer over gedaen ende gheleden / die hy by zynen eedt sal moghen bezooten.

V I I I .

Hebben oock gestatueert ende gheordonneert / als Wy statuieren ende ordonneren mit/ desen/ dat voozts aen Man ofte Wijs langhst levende ende d' Erf-genamen van den selve elcx van dien/ onder malcanderen gene uyt-coope ofte of-geldinghe en sullen mogen doen vande beterschappe van Huyz-Landen/ van sullen die huyze (indien daer noch eenighe is) moeten laten comen aenden langst levende vande vooznoemden Echte-luyden/ ofte aenden genen vanden Erf-genamen d'welcke den Gzont-heer believen sal daer toe te verkiesen/ sonder netwes ter cause van beterschappe te mogen genieten/ al op pene in regart vande vercochte beterschappe hier voren gestatueert/ wel-verstaende nochtans dat den Gzont-heer soo verre die huyze vande Landen gecxpircert is / ende hy deselde Landen aen hem neemt / ofte den ghenen die welcke den Gzont-heer tot die huyze van de selve Landen sal hebben gekosen/ ghehouden sal wesen den langst levende vande Echte-luyden ende den anderen Erf-genamen te betalen die verstorringhe van het getimmer / ende anders 't gene men bewiffen can den ouden Huyz-man daer op te competeren/ mitsgaders eren/ saepen ende Saet-coozn/ al in manieren hier na beschreven ende anders niet.

V V .

Ordonneren ende statuieren daeromme dat alle Pachters
ofte

ofte **Burpckers** die eenighe **Landen** in **huyze** sullen hebben gehad/ ende heure **Erf-genamen** ende **nacomelingen**/ na de **expiratie** vande **huyz-jaren**/ d' selve **Landen**/ **Huyzingen**/ **Getimmer**/ **Bergen**/ **Schuyzen** ende **hof-steden** datelijck moeten verlaten/ tot behoef vanden **Gzont-heer** ofte zijne **Erf-genamen** / ende den ghenen die hy het voozt sal hebben verhuyst/ sonder eenige **declaratoire** daer op te behoevẽ te verwachten/ ende sonder oock eenich recht van **retentie** daer jeghengs te moghen **geburpcken** / 't welck wy vooz soo veel des noot is/ in desen **derogeren** en te niet doen / mits ende wel-verstaende dat den **Gzont-heer** gehouden sal wesen den ouden **Burpcker** ofte zijne **Erf-ghenamen** na de **evacuatie** van 't voozsz **gheburpck**/ verstorzinge te doen van 't **getimmer** 't gene den selven **Burpcker** by **expres** consent van den **Gzont-heer** daer op **ghetimmert** heeft / ter **estimatie** van **onpartypen** daer toe te verkiefen.

¶

In 't welck alleen t' **estimeren** staen die **naeckte materialen**/ sonder **Sant** / **Calck** ende **Arbeyds-loon** / sulcx als die ter **waerhendt** **weerdich** sullen wesen ten tijde vande selve **estimatie**/ in alle **schijn** ende **recht**/ of die vanden **gzone** **geamoveert** ende **ghedissolueert** waren / soo die **Pachters** d'osh **bekennen** moeten alsodanighe **timmeragie** **willens** ende **wetens** **gesteld**/ ofte doen **stellen** te hebben op den **gzont** van heure **Landt-heeren**/ ende dat sy in **plaetse** van **Sant** / **Calck** ende **arbejds-loon**/ d' selve **Huyzinghe** **bewoont**/ **ghebesicht** ende 't **ghemack** van dien **ghenoten** hebben / ende indien d' **Heesters** daer **over** **geroepen** op sulcx niet **gelet** en hebben / dat als dan heur **luyder** **estimatie** by voozgaende **kemisse** van **saecken** aen andere **onpartijdighe Heesters** by de **Justitie** daer toe te **nomineren** sal werden **ghesteld** : Die gehouden sullen wesen d' **estimatie** in **questie** te **modereren** / ende upt te **sprecken** ter **rechte** **weerde**

bande naeckte materialen/fulcx als die wesen soude/so verre
 als die vanden anderen laghen/ ende dat diens niet jeghen-
 staende ende onbermindert de selve reductie / die somme van
 penninghen by d'eerste Heesters beraemt by provisie den
 Hupsfluyden sal werden betaelt aen d'ze deelen/te weten : bin-
 nen den tijdt van drie Maenden na dat sy d'voorzepde Lan-
 den ende Hof-steden effectuelijck sullen hebben verlaten / het
 eerste derdendeel/ noch drie maenden daer na/het tweede der-
 dendeel/ende noch drie maenden daer na/het leste derdendeel/
 ende dat by provisie ende onder voozgaende suffisante cautie
 de restituendo,indien namaels bevonden sal worden sulcx te
 behozen/des sullen d'voorzepde Hof-steden ende Landen vooz
 die voldoeninghe vande estimatie vande voozsz materialen
 reelijck geaffecteert wesen ende blijven / tot d'selve estimatie
 ten vollen sal wesen betaelt / ende so verre eenich ghetimmer
 gestelt is gheweest sonder consent vanden Gzont-heer/sal al-
 sodanige Pachter sonder hen ter contrarie te moghen behel-
 pen/ met eenige exceptie/ prescriptie ofte privilegie gehouden
 wesen vooz d'erperatie van sijne huyze alsodanich getimmer
 metter daet af te bzeken ende vanden gzont te doen bzingen/
 op pene dat alle het ghene dat na den tijdt voozsz daer op als-
 noch bevonden sal worden/ 't selve comen ende blijven sal toe
 behoef vanden Gzont-heer : Verclarende dat van nu voozts-
 aen geen getimmer / betuyningē oft bepotinge op ander luy-
 den Landt / by den Pachters ofte anderen meer gedaen ofte
 ghestelt en sal worden/ dan met voozgaende schriftelijck con-
 sene vanden Gzont-heer / op pepne dat alsodanige timmera-
 gie/ betuyninghe ende bepotinghe sullen wesen ende blijven
 tot behoef vanden selven Gzont-heer/ sonder dat by gehoude
 sal wesen eenighe verflozinghe ofte vergoedinghe daer over
 te doen.

¶ I.

Ende soo oock bevonden werdt dat die Bynckers ofte
 Pach-

Pachters in 't laetste Jaer van hare huyze/ die quaetste ende
 onbzuchtbaerste Landen besaepen met Winter-cooyn / ende
 indien 't Cooyn wel opgaet/ 't selve inden Herfst met Paerden
 ende Beesten doen verprozzen ende vertreden / ende oock met
 Beesten beweyden / latende ghemeenlijck legghen onbesaeyt
 die beste ende bzuchtbaerste Landen/ tot egenen anderen sine/
 dan dat den Gzont-heer bevindende soo clepne bzuchten op
 zijne Landen/ meenen sal zijne Landen niet goet te sijn/ dat
 hy alsulcx veel meer costen sal hebben te dzaghen van eeren/
 saepen ende Saet-cooyn/ van sodanige quade ende onbzucht-
 bare Landen/ als die bzuchten daer op legghende sullen mo-
 ghen af-werpen / ende dat hy daer-en-boven sal hebben te
 betalen die verstorzinge van 't getimmer / in manieren boven
 verhaelt: Soo ozdonneren ende statueren Wy daeromme/
 dat allen Pachters ofte Bzupckers die eenighe Landen in
 huyze gehadt sullen hebben/ die sy ter expiratie van alsodani-
 ge huyz-jaren hebben te verlaten tot behoef vanden Gzont-
 heer ende zijne Erf-genamen / gehouden sijn het rechte der-
 den-deel van die Bou-landen op te leveren/ met winter-cooyn
 besaeyt/ die sy viermael ofte driemael daer toe getrouwelijck
 sullen hebben geeert/ en dit niet op 't quaetste/ maer op 't beste
 ofte op die middelmatighe Landen / ende dat sy het anderde
 derden-deel tot Somer-cooyn / ende het derde derden-deel tot
 Somer-vage moeten laten legghen. Ende sal den Bzupcker
 ofte Pachter van 't Winter-cooyn in Somer-vage viermael
 wel geeert ende nae den oirbaer besaeyt vooz elcke Marghen
 te eeren/ te eggen ende te saepen / ende mede vooz zijn Saet-
 cooyn r' samen hebben seshien gulden / ende vooz 't ghene
 driemael sal wesen geeert derthien gulden / dan soo verre den
 Gzont-heer hem laet beduncken dat het eeren ende saepen als
 niet na behozen ghedaen / soo veel niet weerdich en soude we-
 sen/ dat in sulcken gevalle den Pachter ghehouden sal wesen
 tot optie vanden Gzont-heer/ den selven Gzont-heer te beta-

len de schade ende intereffe van dat hy d'booꝝsz Bou-landen na vermogens 'tgene booꝝsz is niet opgelevert en sal hebben/ ofte de vꝛuchten van dien alsdan aenstaende Jaere t' zijner tijt na hem te nemen/ ende te betalen die pachten naer adve-
nant als hy 's Jaers daer te voꝛens betaelt hadde ofte schul-
dich was te betalen/ ende dat in alsulcken geballe sal cesserē die vergoedinghe van 't eeren/eggen/saepen ende Saet-cooꝝn die den Gꝛont-heer hem anders soude hebben te doen/ ende aengaende de Landen aenden Berch-cant gelegen/ dat den Pächter gehouden sal zijn deselve opte leveren so hy die ont-
fanghen heeft.

¶ III.

Wel-verstaende dat den Pächter ofte Bꝛupcker tot geene tijden die Wep-landen buytē erpꝛes voozgaende schriftelijck consent vanden Gꝛont-heer/en sal moghen eeren/breken ofte hopen/ maer sal alsodanighe Wep-landen ende Hop-landen ghebꝛupcken/ende oock t'epnden die Huyꝛ-jaren op-leveren/ sulcx als hy die gheaenveert heeft / op pene dat alsodanighe Pächter daer over gestraft sal worden/ als den genen die ander luyden goet jeghens danck ende wille vanden Eꝛgenaer van dien geweldelijck misbꝛupckt hebben/ ende dat sy metter daet tot behoef vanden Officier/ Aen-bꝛengher ende Armen als voꝛen/ verballen sullen wesen in een pene van thien goudē Kealen/ over elcke merghen Landts die sy ter contrarie sullen hebben gebꝛoken ofte gehopt / ende daer toe noch ver-
beuren tot behoeve vanden Gꝛont-heer het Ghewas / 't sy Cooꝝn/ Hop ofte andersints daer op staende ofte ghewassen/ ende daer-en-boven betalen die schade die den Gꝛont-heer daer deur sal comen te lijden/ die hy by zijnen eede sal mogen begꝛooten.

Item ende alsoomen verstaet/ dat soo wanneer den eenen
 Bypcker ofte Eyngeaer/den Pachter ofte Eyngeaer vandē
 Landen naest den zijnen/ vermaent omme te sloten ende hem
 wederwerck te doen/ den eenen ofte den andere in ghebreken
 blijft / ende dat daer jeghens egeen ander remedie en werdt
 gebrypckt / dan alleenlijck dat die Beesten vanden genen die
 zijn werck op-gemaect heeft/ overspringende/ niet en mogen
 werden geschut / ende datmen die Beesten vanden onwilligē
 ofte gebrekelicken mach schutten/ ende aenmerckende dat
 deur het maecten vande halve sloote/alleenlijcke die Beesten
 lichtelijcke inde ghewoonte comen ende leeren springhen/
 't welck vele van dien anders apparentelijck niet en souden
 doen / dat oock by verloop des tijds den ghegraven halven
 sloot by erreur ghehouden soude mogen werden te wesen den
 ouden schep-sloot / ende datmen daer na hebbende de selve te
 doen repareren/ lichtelijck soude meppen dat die Landen al-
 daer beneffens leggende/tot int midden vanden selven halvē
 sloot soude hebben te comen / waer deur den goet-willighen
 van zijne Landen merckelijcken verliesen / ende den quaet-
 willigen gebreecelijcken aen zijn Landt ter contrarie soude
 winnen / omme daer-inne mede te remedieren : Hebben Wy
 geordonneert ende gestatueert / ordonneren esi statueren mits
 desen/ soo wanneer pemandt dypmael dooz den Schout ofte
 Gerechts-bode ter plaetse daer onder de Landen respectie-
 lijk gelegen zijn tot wederwerck is vermaent / ende hy sulcx
 binnen acht dagen daer na niet en doet / dat den Schout van
 de selve plaetse / op pene van suspensie van zijn Officie ghe-
 houden sal wesen / 't selve wederwerck (des versocht zijnde)
 aldan terstont te doen maecten op zijn ghewin van dubbel
 geldt/ende tot costen vanden onwilligen ofte gebrekelijken.

Item also het dickwils gebeurt dat die Gzont-heeren niet konnende verhuypzen heure Landen na heure goede belieben/ d'selve selfs te velde doen bzenghen/ met Beesten beslaen ofte Doen hopen/ ende dat sy qualijck pemanden konnen verwilligen tot het maken vande banwercken; So ist/dat wy omme alsodanighe ende diergelijcke inconuenienten te verhoeden/ gestatueert ende geordonneert hebben / statueren ende ordonneren by desen/dat den ouden lest-voorzaende Pachter / sijne Weduwe ofte Erfghenamen / des by ofte van wegghen den Gzont-heer versocht zijnde/voor het eerste na-volgende Jaer ghehouden sal wesen die banwercken vande Landen by hert lest ghebruyckt / te maken ofte doen maken/ tot costen nochtans vanden Gzont-heer/ ter taxatie ende moderatie vanden Gerechte daer onder alsodanighe Landen ghelegen zijn/ofte vanden Hove van Drecht/tot optie vanden Gzont-heer.

¶ D.

Ende soo die laetste Bruyckers oock dickwils sustineren/ dat sy op hare Gzont-heeren Hof-steden ende Landen souden behozen te bliuen/ter tijdt toe hare verstorzinghe soude wesen gedaen van eenige bepotinge/Boomgaerden ofte ander sins/riet willende verstaen / dat sy wel wetende in ander luyden gzone alsodanighe bepotinge hebben ghedaen/ dat sy het afval ende het hayz van alsodanige Plantagie/ mitsgaders die vruchten vanden Boomgaerden/ gheduyrende die huys-Jaren gehadt ende ghenoten hebben: So hebben wy insgelijcx gheordonneert ende ghestatueert / ordonneren ende statueren mits desen/datmen van gene bepotinge ofte Boomgaerden/aenden Pachters ofte heure Erf-genamen eenige verstorzinge gehouden sal wesen te doen/ ten ware die Pachters wettelijck

lijck conden doceren van eenige last ofte bebel die sy van heu-
re Gzont-heeren daer toe soude hebben ghehadt / in welcken
gevalle ende anders niet den Gzont-heer gehouden sal wesen
den Pachter daer over vergoedinge ende verstoringe te doen/
nae vermoghens die beloften daer over gedaen.

¶ ¶ ¶.

Ende belanghende 't ghene die Pachters ofte Bynckers
(gene schyftelijcke conventie hebbende ghemaectt vande be-
potinge ofte andersins alsnu op de Landen staende /) hun la-
ten beduncken dat sy daer toe ofte tot eenighe beterschappe
van dien soude wese gerechticht / wert by desen geordonneert
ende ghestatueert dat sy dien aen-gaende met heure Gzont-
heeren / als noch binnen een maent te rekenen na de publicatie
van desen sullen maecken schyftelijck accoozt / ende dat sy by
ghebreecke van dien / heure pretense actie sullen institueren
binuen noch een maent daer nae volgende : Op pene dat den
selven tijdt over-streecken zijnde ende 't selve by hun niet we-
sende ghedaen / sy van heure actie sullen wesen ende blijven
versteecken / sonder ter cause van dien emmermeer te mogen
ageren / en so verre d'voorss Bynckers jegens haer Gzont-
heeren by bonnisse quamen te obtineren / dat hun over die
plantagie in questie heuren Gzont-heeren verstoringe soude
moeten doen. So ordonneren ende statueren Wy / dat d'prijs-
feringe van dien alsulcke sal worden genomen / recht of die
planten eerst waren gesteecken / dat men peder becleven Appel-
boom sal vergoeden ten Hoochsten met thien stuyvers / een
Perboom met vijftien stuyvers / elcke Kerseboom boom-
gaerts ghewijs ghepoot / met vier stuyvers.

¶ D I I.

Ende aengaende Prupmboomen/ Mispelen/ Hasendooren/ Doornbessen/ Aelbessen/ Wijngaerden ende dierghelijcke boomen ende struycken / Daer over en salmen geen verstozinghe hebben te doen/ als men doock egeene verstozinghe doen en sal/ in regard van eenige Eycken/ Essen/ Ypen/ Olmen/ Elsen/ Willigen ofte ander dierghelijcke op-gaende ofte knootbaer hout/ maer sal den Pachter hem contenteren ende laten ghe- noegen met het hayz ende vruchten van dien by hem genoten/ sonder eenige vergoedinge daer over te mogen eytschen/ ofte 't selve hout te mogen uyt-roepen ofte om houden.

¶ D I I I.

Ordonneren ende statueren insghelijcx dat die Pachters sonder voor-gaende schriftelijck consent vanden Gzont-heer/ gene vruchtbaer Boomen ofte op-gaende hout en moghen om ofte af-houden/ ende dat sy den knoot-willigen ende andere houbaerhout niet anders en mogen knooten ofte houwen dan op heure behoorlijcken samsone ende tijdt/ te weten/ niet eer dan op 't vierde Jaer/ op pene dat sy sullen verballen in een pene van thien gulden voor elcke Boom / die anders ghehouden ofte gheknoot sal wesen/ t' appliceren als vooren/ ende dat sy daer-en-boven sullen werden ghecondemneert in alle die schaden ende interesse / die dē selven Gzont-heer daer deur comen ende hebben te lijden / by eede alleenlijck vanden selven Gzont-heer te begrooten.

¶ I I I.

Insghelijcx verbieden en interdiceren Wy een vegelijck wie dat hy soude mogē wese/ het hout/ heggen/ strubellen/ etc. van anderē/ staende op eenige wegen/ sloten/ gruppelē ofte anders doock

doock opflaech in 't Landt/ 't sy wat houdt dat het sy / buyten
consent vanden Eygenaer van dien/noch eenige Drapbomen/
hecken/ schutten/ bugginghen/ tupnen/ bonders te houden/
suisden/ uyt-trecken/ ewech nemen ofte eenichsins beschadi-
gen / op pene van thien gouden Kealen / ende daer-en-boven
gheschabotteert ofte anders arbitralijck ghecozrigeert te
worden.

££.

Ende ten laetsten / soo Wy oock verstaen dat veele Hups-
lypden ende oock wel anderen / Landen van hare Gzont-
heeren / by sonder den genen die sonder mate legghende zijn/
ende dickwils verhuyst werden onder de gewoonlijcke clau-
sule/ soo groot ende cleyn als die van outs ghelegghen zijn/ co-
men af te graben ende eenige gedeelte van dien te verbzeem-
den/ doende tot dien eynde d'oude palingen verduyfteren/ ende
by haer selven maecken nieuwe palingen / by sonder vanden
Gzont-heeren die selden op hare Landen comen/ als dickwils
woonende buyten die Landen van Utrecht / ende dat over
sulcx geraetsaem ghebonden is / mede daer-inne te voorszien :
So hebben wy daeromme gheozdonneert ende ghestatueert/
ozdonneren ende statueren mits desen/ dat alle den genen die
bevonden sullen werden die Landen van hare Gzont-heeren
af-gegraben/ ende hen selven/ heure kinderen/ Vrienden
ofte vrenden geappropieert te hebben/ ende daer over geau-
seert zijnde na rechts behooren / niet en comen bewijsen by
overgifte ende juste titule / dat sy ofte den heuren tot alsoda-
nige af-gegraben Landen gerechticht zyn/ d' selve als Lant-
Dieben met den coorde ofte anders sullen werden ghestraf/
sulcx als bevonden sal worden te behooren/ende dat den genen
die bevonden sullen worden die bepalinghe van nemandts
Landen mette Bloege/ ofte andersins verdonckert te hebben/
tot heure eygene ofte nemandts anders profijte/ dat die vooz

O eerste reyse gehouden wesen tot hencce cellen de voorsz
bepalinge te doen hermaken ende restaureren / sulcx die van
oudts is geweest / ende sal daer beneffens gehouden wesen tot
proffijte vanden gene wiens Landen zy gepoocht hebben te
verminderen / te betalen die rechte weerde van aljodanighe
vermindringhe / ende dat sy vooz die tweede reyse daer op
bevonden zijnde / daer-en-boven ghebannen sullen worden
heer-luyder leven lanck ghebuerende / upt die Landen van
Drecht / sonder wederom daer-inne te mogen comen / op pene
dat sy aenden lijve sullen werden ghestraf / sonder eenighe
dissimulatie.

XXXI.

Ende dit al onvermindert voozgaende Placaten tot straffe
vanden voozgenoemden feyten / ende peghelijcke van dien
t'anderen tijde inden Landen van Drecht gepubliceert / die
wy verstaen by desen niet gederogeert te worden / vooz so veel
die niet en zijn contrarierende dese onse Ordonnantie / maer
dat d' selve daer mede werden geamplieert: willende / ordonne=
rende ende statuerende / dat dese onse jegenwoozdige Ordon=
nantie als een eeuwigh Edict ende Statuyt / al-omme inde
Stadt / Steden ende Landen van Drecht onderhouden ende
achtervolcht sal worden / niet jegenstaende eenige beschreven
Rechten / Ordonnantien / Costuymen ende ghewoonten van
desen Lande ter contrarie / die wy (vooz soo veel d' voorsz
Ordonnantie aengaet) derogeren mits desen: Ontbieden en
ordonneren daer-omme den eersten ende andere Raden inden
Hove van Drecht / ende voozts allen anderen Officieren /
Justicieren / Onderfaten ende Ingesetenen vanden Lande
van Drecht / dese onse Ordonnantien ende Statuyten / ende
pegelijck point ende articule van dien / te observeren / onder=
houden ende te doen observeren ende onderhouden / ende je=
gens den Overtreeders ende Contrabenteurs sonder dissimu=
latie

latie ofte verdach / procederen en doen procederen / op pene
van suspensie van heur-luyder Officie / ende soo verre sy des
andermael vermaent zijnde / den tijt van een maent daer nae
van sulcx te doen blijvende in gebreecke / dat sy gheacht ende
gereputeert sullen worden / als Colluseurs ende Mede-hul-
pers vanden voozsz Delinquanten / ende dat sy alsulcx sullen
werden gepriueert van heure respectiue staet ende officie / ende
voozsz gecozrigeert ende ghemulcteert nae exigentie vander
saeccke : Ende ten eynde van alle t gene voozsz is niemande
ignozantie en hebbe te pretenderen / ozdonneren Wy den vooz-
noemden eersten en andere Raden / dese al-omme inde Stadt /
Steden ende Landen van Utrecht (daermen gewoonlijk is
publicatie te doen) te doen vercondighen ende publiceren /
want Wy sulcx tot wel-baert van den Lande van Utrecht /
bebinden te behooren.

Aldus ghedaen / gesloten ende gearresteert
t Utrecht / op den xx^{em} dach Aprilis : In t Jaer ons
Heeren / MD^c. twee-ende-t'negentich.

Ter Ordonnantie van mijne Heeren
die STATEN 's Landts van UTRECHT.

G. de Ledenbergh.